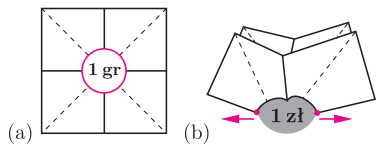

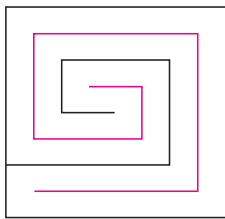
Niemożliwe wycinanki

Joanna JASZUŃSKA

1. Czy można wyciąć w kartce dziurę w kształcie monety 1 gr, a następnie przełożyć przez tę dziurę monetę 1 zł?
2. Mamy kartkę o wymiarach $10\text{ cm} \times 10\text{ cm}$ i nożyczki. Czy można wyciąć taką dziurę, przez którą przejdzie człowiek?
3. Czy w sześcianie o krawędzi 20 zmieści się kwadrat o boku 21?
4. Czy w sześcianie o krawędzi 20 można wywiercić tunel, przez który da się przesunąć sześcian o krawędzi 21?

Rys. 1. Wzdłuż linii ciągłych zginamy w jedną stronę, wzdłuż przerywanych – w drugą.

Rys. 2. Uproszczony schemat, należy wycinać gęstszą spiralę.

Rozwiązania

Wszystkie odpowiedzi są pozytywne. Oto przepisy, jak te wycinanki zrealizować.

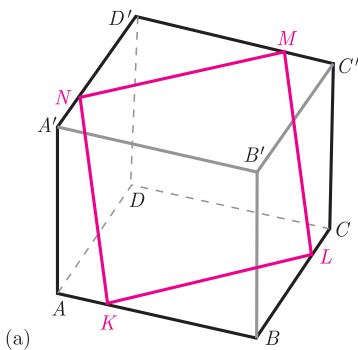
R1. Po wycięciu dziury warto utworzyć cztery pomocnicze zagięcia (rys. 1(a)). Następnie kartkę złożyć w pół wzdłuż jednego z nich i odciągnąć od siebie końce dziury (rys. 1(b)), uzyskując dłuższy, wąski otwór. $\square$

R2. Kartkę można np. najpierw rozciąć wzdłuż spiralnej linii, uzyskując bardzo długi, poskręcany pasek (rys. 2), a następnie naciąć wzdłuż prawie całej długości tego paska, otrzymując w nim wystarczająco dużą dziurę. $\square$

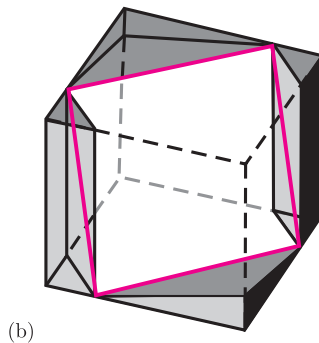
R3. Niech punkty K, L, M, N leżą na krawędziach $AB, BC, C'D', D'A'$ sześcianu $ABCD A'B'C'D'$ tak, że $AK/AB = CL/CB = C'M/C'D' = A'N/A'D' = 1/4$ (rys. 3(a)). Wówczas $KL = 3/4 \cdot AC = 3/4 \cdot 20\sqrt{2} = 15\sqrt{2}$, podobnie $MN = KL$ i odcinki te są równoległe, więc punkty K, L, M, N leżą w jednej płaszczyźnie, a wobec symetrii problemu równoległobok $KLMN$ jest prostokątem.

Korzystając dwukrotnie z twierdzenia Pitagorasa (kolejno dla trójkątów $AA'N$ oraz AKN) obliczamy, iż również $KN = 15\sqrt{2}$, zatem $KLMN$ jest kwadratem o boku długości $15\sqrt{2} > 15 \cdot 1,4 = 21$.

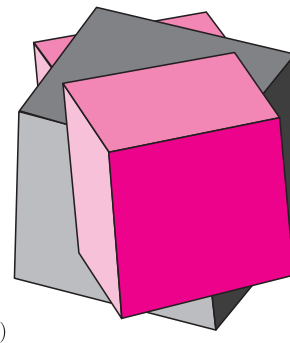
Jeśli każdy z jego wierzchołków przybliżymy do jego środka o taką samą odpowiednio małą odległość, uzyskamy w rezultacie kwadrat $K'L'M'N'$ o krawędzi 21, którego wierzchołki leżą wewnątrz danego sześcianu. $\square$

Rys. 3 (a) Kwadrat o boku > 21

(b) Tunel o przekroju $KLMN$

(c) Kolorowy sześcian przesuwany przez tunel w szarym sześcianie

R4. Wywiercimy tunel, którego przekrojem poprzecznym jest kwadrat $K'L'M'N'$ z poprzedniego zadania (wygląda to prawie jak na rys. 3(b)). Zauważmy, że tunel ten nie ma punktów wspólnych z żadną z krawędzi sześcianu składających się na łamaną zamkniętą $ABCC'D'A'A$ (zaznaczoną na czarno na rys. 3(a)), istotnie więc część sześcianu pozostająca wokół tunelu nie rozpada się i tworzy wielościennej obręcz, przez którą da się przesunąć sześcian o krawędzi 21 (rys. 3(c)). $\square$

Tunel o przekroju $KLMN$ pozwala przesunąć przez dany sześcian największy możliwy inny sześcian (o krawędzi o około 6% większej), nazywany *sześcianem księcia Ruperta*. Polecam animację na stronie <https://www.youtube.com/watch?v=-2jjgHsxEu4>